

ZGODNJA

DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja 1., 10. in 20. dne vsaciga mesca na celi poli, in velja po pošti za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., v tiskarnici sprejemana na leto 2 gld. 60 kr. in na pol leta 1 gld. 30 kr., ako uni dnevi zadenejo v nedeljo ali praznik, izide Danica dan poprej.

Tečaj XV.

V Ljubljani 1. vinotoka 1862.

List 28.

ŽALOSTNICA.

Cerkev je zgubila pregorečiga aposteljua, Avstrija naj zvestejšiga deržavljana, Slovenija svitlo luč, ovčice Lavantinske praviga očeta in v resnici zvestiga pastirja, Zgodnja Danica naj blagsiga podpornika.

Prečastitljivi, milostljivi gospod

ANTON MARTIN SLOMŠEK,

knez in škof Lavantinski itd. itd. itd.,

so se v Marburgu 24. kimovca 1862 zvečer o 7, 9 po prejetih ss. zakramentih v večnost preselili; njih truplo je bilo 27. u. m. po velikih mertvaških slovesnostih o poli ene popoldne v kapeli na ondodnem pokopališu k počitku položeno. Bili so ranjki rojeni v Ponikvi 26. listop. 1800, mašnik posvečeni 8. kim. 1824, knez škof izvoljeni 30. maj. 1848.

Naj v miru počivajo!

Pridigar, učitelj ali profesor, jezikoslovje, klasiki.

Pridigar je prav za prav pooblasteni oznanovavec božje besede, večne resnice na svetem mestu, ali pa na kraju nalaš v to odločenem. Različni ko vse na svetu so tudi pridigarji; kakorsna je pridigarjeva zgovornost, večji ali manjši; kakorsna je njegova beseda, glasnejši ali bolj tiha, prijetna ali neprijetna, gladka ali spotikavna, mila, ganljiva, ali pa enoglasna in terda; kakor mu gre resnica bolj ali manj iz serca; pa tudi še posebno kakorsni so poslušavci, tako je tudi cenjen on bolj ali manj ter hvaljen in slavljen, ali pa tudi grajan in manj čislán.

Da je nekoliko na pridigarju ležeče, še več pa na milosti božji, da beseda pretrese, za večnost res kaj zda, ne gre semkaj, kar pa sem gre, je to, da je nek slovesin, povzdignjen, resnoben glas pri pridigarjih navadin, in da je ravno ta glas vzrok, da se jemlje beseda „pridigar“ z besedo „pridigovati“ v pomenu posnetem, ter ako se kdo za kako reč bolj v nemavno poganja, tudi sliši: „Glej glej, kako ti pridiguje, kakošen pridigar je to!“

Beseda „pridigar“ pomeni tedaj pred drugim

oznanovavca in sicer pooblastenega oznanovavca večnih resnic, Bogu v čast, človeku pa v zveličanje, toraj duhovna, mašnika, in beseda „pridigovati“ je toliko, ko te resnice, besedo božjo slovesno oznanovati; pomenite pa tudi te dve besedi v pomenu posnetem neduhovna, in slovesno, v nemavno njegovo terjenje in pojasnovanje kake reči, in poganjanje za kako reč ko reč resnično, koristno in pravično. Resnica in pravica pa ste blage, visoke dve prijateljci, ktere sledenj čislati, kterema sledenj služiti mora, da bo res mož, to je, mož komu podobin, mož spoštovanja vredin. Brez pravice in resnice kakšno bili bi življenje naše? Ugrizlo bi se in pogubilo brez nju človeštvo vse. In stopite prijateljci te se v družbo ljubezni kersanske, potem imaš trojstvo, kteremu nasprotovati ne sme nikdo, ako pravoverin ostati hoče.

Trojstvo to, nad človekom razodevajoče se, je znamenje in spriča pravega, živega kersanstva. In kersanstvo, sveto vero nepopačeno terditi mora katoličan, bodi si kdor koli: siromak ko bogatin, podložin ko višji, človek navadnega, priprostega ko tudi visocega in zlahtnega stanu. Pravica in resnica pod vodstvom ljubezni kersanske, trojstvo to, sveto mora biti vsakemu, vsak mora njemu služiti, in sicer služiti

iz vse moči, ker na to trojstvo je zastavljen blagor človeški častni in večni. Kteremu koli tedaj je ležeče zares na lastni in bližnjega pravi resnični sreči, ga veže vest, tudi poganjati se za to trojstvo, in sicer poganjati se, kadar koli je potreba. kakor je potreba, po zmožnosti in po danih okolišninah. K temu zavezani pa so posebno duhovni in učitelji, oni so poklicani učenci in izobraževalci in tako rekoč natorni branitelji in zagovorniki pravice in resnice pod vodstvom ljubezni kersanske, in to tem več, ker prave izobraženosti zunaj tega trojstva ni, in ker učitelj zunaj njega ni učitelj, ampak zmotener, lažnik in goljuf. Oznanovati potemtakem morata tako duhoven ko učitelj pravico in resnico pod vodstvom ljubezni kersanske, za trojstvo to poganjati v nemavno in resnobno morata se oba, ter skerb imeti, da ne bota nič učila, nič priporočevala, kar bi bilo temu trojstvu nasproti. Razložek edini med duhovnom in učiteljem od te strani je ta, da oznanjuje in pridiguje duhoven resnico in pravico pod vodstvom ljubezni kersanske na priznici po svojem, in učitelj spet po svojem v šoli.

Pridiguje toraj ne samo duhoven, ampak v posnetem pomenu tudi neduhoven; ni torej imel prav učitelj jezikoslovec, kateri je pri izrečenju misli, da naj bi družili jezikoslovci svoj nauk s kersanstvom, zaklical: „Kaj pa se? pridigovali bomo v šoli!“ Res, pridigovati morajo učitelji, in tako tudi jezikoslovci v šoli, ako svojo dolžnost zvesto spolnovati, svojemu poklicu primerjeno ravnati hočejo, to je: deržati se morajo resnice in pravice, ker sicer bi lagali in goljufali; tedaj razlagati morajo in pojasnovati živo in umevno pisatelje izglede, gerske, rimske in druge klasike, pa tudi varovati se, da se ne bo tratil dragi čas s prenapetim zasledovanjem pomena pisateljevega v zadevi te ali une besede, tega ali unega stavka, pravim, s prenapetim zasledovanjem, ker treba je, da se ve značaj pisateljev, lastnija slovstvenega dela, pomemba celega spisja, poglobljena misel, ki v njem pretezuje in vlada; treba pa ni, in odveč je, pretresovati in preiskovati besedico vsako, vsaki stavek, vsako posamesno misel, in sicer na vse strani, je li pisateljeva ali ne, ter si prizadevati, s trudom prenapetim očistiti delo ptujšine, in pokazati klasika v njegovi pravi podobi.

Človek je stvar omejena, in zato popolnosti v klasikih povsod iskati ni; in ravno ker je človek omejen, utegne tudi jezikoslovec motiti se ter pisatelju misli in besede pripisovati in podstavljati, katerih v svojem spisu misli ali imel nikoli ni. Se tedaj kaj takega pripeti, kar je silo lahko, nam jezikoslovec ne daje v roko klasika, in ga ne razlaga v podobi prvotni, temveč v popačeni in zmišljeni, s tem pa se trati le čas brez primerne koristi, ker ni na tem posebno ležeče, da se pozvê do pike, kake besede ravno rabil je pisatelj, in katerih misel je bil v tem ali unem stavku verjetniše, ampak na tem, da se vladajoča misel celega dela, namen pisateljev, njegov značaj, posebnost govora in vrednost spisja. Delo se sicer po pisatelju sme soditi, vse bolj pa še pisatelj po delu.

Pisatelj kateri koli, ostane vender le človek, toraj, kar smo ravnokar zgoraj omenili, stvar omejena, potem takem tudi omejeno in bolj ali manj nepopolnoma delo njegovo. Merilo, po katerem se meri, in znamenje, po katerem naznanja se vrednost ali nevrednost dela takega, pa je pri osebni zmožnosti razlagovaveca ali preiskovaveca pravica in resnica pod vodstvom ljubezni kersanske, ker veljave večne je to. V tem trojstvu se ležeče bitje božje, večno

in neskončno, v pomenu katoliškem, to trojstvo je iztok tega bitja, in ker je to bitje nejenljivo, začetek in vzrok vsega, kar je, in edino le samo od sebe in večno veljavno, je tudi veljavno na večno to trojstvo, veljavno troje sprelepih lastnost, ki so pravica in resnica pod vodstvom ljubezni kersanske. In to troje lastnost je edino zanesljivo merilo in znamenje v zadevi djanja in ravnanja človeškega. Ako je delo temu trojstvu primerno, mu ne nasprotuje, je gotovo tudi dobro, koristno in veljavno. Brez prave vrednosti, brez resnične veljave pa so dela, so početja človeške, ako se ne vjemajo s trojstvom omenjenim, ako so mu neprijatelice in zopernice, naj so potem te dela že dela berača ali bogatina, deržavljana ali kralja, nevednega, priprostega ali učenega in modrijana. Ena le je pred drugim potrebno, namreč skerb za večnost, in le to, kar se strinja s to skerbjo, je tudi v resnici veljavno, toraj tudi izobraženost le tista prava in vsim previdnim in modrim zaželena, ki se na to skerb opera, in potemtakem tudi znanstva le toliko hvale vredne, koristne in veljavne, kolikor so od duha znanega trojstva prevete, ali kolikor saj temu trojstvu ne nasprotujejo, ali tudi, kolikor bodo v tem in pri njegovi neblisvni luči razlagane in pojasnovane.

Slovenski narod je narod živoverin, je narod katolišk, njemu klasiki niso sveto pismo, brez njih zamore on kratko pèd časnega življenja, pa tudi v večnem bivanju po smrti vesel in srečin biti, njemu izreki klasikov niso dogma, in tudi biti ne morejo dogma, in biti ne smejo dogma ali verska resnica, zato mu je pa tudi le malo ležeče na prenapetem preiskovanju in prizadevanju, razgrinjati klasika in ga kazati v neki prvotni podobi, ki zna bolj zmišljena ko resnična biti, in naravnost zavreči mora navado, učenec napeljevati ali veliko več zapeljevati, da bi občudovali klasika ter ga povzdigovali brez ozira na kersanstvo in sicer nepogojno in nad vse. Slovenec je živoveren katoličan, on hoče s pomočjo klasikov um bistriti, nikakor pa ne zatopiti kersanskega čustva in prepričanja; on hoče jeziku do korenine seči, z lepoto njegove govorice soznati se ter se ga temeljito in do dobrega naučiti. Slovenec želi zvediti stanje vednost in znanj nekdanjih in zdanjih, želi soznati se z umetniki, z modrimi in možmi v kersanstvu in zunaj kersanstva, ter pozvediti njih misli, pogloblitve vodila in pravila, njih umetnosti, kakor tudi prigodbe in razmere v verski zadevi in v zadevi zgodovinski, s tem pa množiti svoje vednosti in bogateti na znanstvenem polju. Slovenec ko živoveren katoličan bere klasike, tehta pa njih veljavo na tehtnici pravice in resnice pod vodstvom ljubezni kersanske, ter zaverže vse, kar je prelahno, kar se ko pleve skazuje, potrdi in sprejme pa zopet nasproti vse, kar je dobrega jedra in kersanstvu nenasprotno, toraj zares hvale vredno, koristno in veljavno. Slovenec bere klasike, pa jih ne bere tje v en dan, brezverno, po šegi posvetni, temveč kakor živoveren katoličan, ter primerja npravstveno stran pisatelja in dela njegovega z večno veljavno postavlo kersanstva, s tem pa pojasnuje in razkazuje pomanjkljivosti in žalostne zmote nejevere in malikovanja, pa tudi svetost, visokost in osrečevavno veličastvo vere kersanske; razkazuje in pojasnuje razliko nezmerno med omiko kersansko in oliko brezbožno ter kaže ravno po klasikih na skalo, ki je tudi peklenške moči zmagati ne premorejo.

Slovenec, živoveren katoličan, bere tedaj klasike, da se nauči temeljito jezika, da si bistri svoj um, da si množi vednosti in znanja, da se soznani z razme-

rami med časi nekdanjimi in zdanjem, da se uči svojo srečo ko kristjan čislati, pa tudi podučevati druge, ceniti to srečo nad vse, ali z drugimi besedami, da se izobrazuje, toda izobrazuje kersansko katoliško. In te izobraženosti mora vsaki učitelj, in toraj tudi jezikoslovec prevzet in navzet biti, ako hoče razlagati klasike slovenski mladosti, ako hoče biti učitelj in ne motitelj, oznanovavec, pridigar resnice in ne laži, pravice in ne krivice, ljubezni in ne našemljenega brezvernega humanizma. Ko katoličan živoveren razlagati mora klasike in jih pojasnovati, ter skerb imeti, da segali bodo dijaki jeziku do jedra, in se ga v vsi njegovi lepoti, po zmožnosti prisvojili, skerbeti mora da jih spominja marsikaterih resnic, ktere so zapisali nekdanji Rimljani in Gregi, in ktere so veljavne še dandanašnji, in bodo veljavne ostale na večno, in to zato, ker resnice te so natorna postava, vložena od Boga v serce človeško, ktere postave so se zavedili v sredi malikostavstva še nekdanji modrijani, in ktero kersanstvo ne le potrjuje, temveč ko postavijo božjo razglasuje pojasnuje in zveršuje. Jezikoslovci naj razlagajo klasike, pa tudi ne pozabijo opomniti dijakov mitologičnih pravljic, ktere prevernjene in spačene so sicer res pravljice, pa so vendar pri vsem tem svetopisemskim prigodbam še zmiraj toliko podobne, da se vidi prav očitno njih prvotni zgodovinski vir, iz kterega so scasoma se v pravljice zlele, ter naj pokaže, kako da je bilo sveto pismo stare zaveze posrednje tudi olikanim Rimljanom in Gregom vir, iz kterega so zajemali, in kako da so toraj tudi od te strani te bukve pač v resnici bukve vsih bukev. Kažejo naj dijakom učitelji jezikoslovci pa tudi klasikov napčno stran, njih krive munitve in terditve, svetlo naj razgrinjajo razliko med njih stanjem in kersanstvom, ter naj uče mladost spoznavati neskončno prednost kersanske modrosti mem posvetne in brezbožne. Da se pohujšljive dela klasikov učencem v roke dajati ne smejo, se v katoliških gimnazijah in pri vernih, vestnih učiteljih ze samo po sebi razumeva. In le če bodo učitelji res verni, če bodo res oznanovali, pridigovali v šolah pravico in resnico pod vodstvom ljubezni kersanske, toraj če bodo tudi klasike v zvezi s kersanstvom razlagali in pri luči kersanstva pojasnovali, in sicer slovenski mladosti v jeziku slovenskem in s pomočjo pravega, uspešnega učila, le potem bodo klasiki zares ne v škodo, ampak v duhovni dobiček in v oliko Slovencem.

V—J.

Kratka razlaga

navadnih znamenj ali podob v verskih prilikah in na svetih podobah.

(Po Meneclj-novi simboliki posnel Anton Lesar.)

Aloe ali stoletnica, cvetica, ki vsacih sto let cvete, pomenjuje Marijo.

Andrejev križ X, ker je sv. ap. Andrej na tacem križi umerl.

Angelj: v podobi naziga otroka v znamenje nedolžnosti; v belih oblačilih v znamenje zadobljenega raja; z dolgo palico v znamenje, da je poslanec Božji; s perutnicami v znamenje hitrosti, s katero spolnujejo povelja Božje; bós, ker ima peruti mu ni treba obutve; z rudečimi, višnjevim in zelenimi perutmi je podoba vere, upanja in ljubezni; z lilijo v znamenje deviške čistosti; s palmovo vejco, ki jo mučencu v znamenje zmage nese; z godbinimi orodji v znamenje poveljevanja Božjega; z mečem, podoba dobrega angelja v vojski zoper hudobne, ali v znamenje Božje kazni, ki jo žuga hudobnim; s trobento je podoba poslednje sodbe;

s sulico, ki zmaja prebada, je podoba velikega angela sv. Mihela; s palico in bučo je podoba velicega angela Rafaela; v belem duhovskem oblačilu z lilijo je podoba velicega angela Gabrijela.

Anton, sv. pušavnik ima na podobah pri sebi: T znamenje presv. Trojice; — prešica, ki je zavolj svoje požrešnosti podoba hudobnega duha in njegovih skušnjav; — zvonček v znamenje, da so njegovi menihi ljudi z zvončkom skupaj klicali, ko so v kako vas prišli; — dan sv. Antona (17. prosenca) v Rimu v cerkvi njegovi vso domačo živino blagoslovljajo.

Bandero sploh znamenje zmage, zavolj tega je bandero na podobah sv. Mihela in vseh viteških svetnikov; — Kristus z banderom v roki je podoba njegovega vstajenja, zmage smerti, greha in hudiča.

Barka Noetova je podoba edinozvelicavne Kristusove cerkve, pa tudi Marijo pomenja, ker je mati Jezusova.

Beršlin, ki vedno zeleni, je podoba zvestobe in večnega življenja.

Blisk, je znamenje groze in strahu pred Bogom.

Brada je znamenje častitljivosti in moške lepote.

Bukve s sedmerimi pečati so podoba poslednje sodbe.

Bučela, zlasti bučelnjak, je stara podoba pobožne kersanske srenje; je pa tudi znamenje čistosti. Neomadeževano Mariino spočetje se primerja s cvetico, ktere bučela nič ne rani, da si tudi izserka med iz nje; od tod voščene sveče pri službi Božji.

Bučelnjak na podobah ss. Krizostoma, Ambroža in Bernarda je znamenje njih ogovorov, ki so bili sladki ko med.

Čbela, čbelnak, glej bučela.

Čedrovo drevo: pri Ezech. 17, 22. pomeni Mesija; pri Ezech. 31. in sploh je pa podoba prevzetnosti, nizkemu isopu nasproti, ki je podoba ponižnosti in spokornosti.

Červ podoba hude vesti.

Cipresovo drevo na grobeh je podoba smerti ne le zavolj svoje črnkljate barve, ampak velikoveč zato, ker odsekana nikdar več ne požene. — Sv. Gregorij veliki pravi, da cipresov les nikoli ne strohni, in sv. Ambrožuje cipresa drevó pravičnih in neumerljivost pomeni.

Cveticice so podoba nedolžnosti, zlasti deviške; — na altarih, podobšinah, potih in v cerkvah pomenjajo duše vernih, ki so se po nevestino olepsale, nebeškemu kralju in ženinu na proti gredo. (Dalje nast.)

France med cigani.

(Konec.)

V tem občutljivi gre v kapelo, po tem, ko je po šegi častivrednih očetov kapucinarjev kapuc čez glavo potegnil, tako de je bil njegov obraz nekoliko skrit; zraven njega gre pa sprednik z njim do vrat. Ko tje prideta, obstoji sprednik, za roko prime O. Engelberta, ga milo pogleda ter do solzice v sercu ginjen reče: „Kako neizrečeno velika je Božja milost, kako prečudno lepa blagost nebeške Matere usmiljenja! Moj sin, moj dragi redovni brat! Ona hoče tebi dan nove maše posebno posladiti!“ Nato odstopi, ter pusti noviga mašnika samiga. Stopi tedaj v kapelo. Vse je prazno; sveta tihota tukaj prebiva. Stara mati kleči na spodnji stopnjici altarja; pa tako kleči, de je ne more poprej v obraz viditi, samo nje osebo vidi; vender ga nekaj čudniga spreleti, tako de se ves trese. Vedno se mu bolj dozdeva. Stara mati sliši njegovo hojo, čuti de je že blizu, začne se tresti in tih zdihljaj ji uide. Pogleda ga. „Kaj hočete?“ jo vpraša O. Engelbert. „Vašiga — tvojiga — vašiga blagoslova, moj — moj dragi.“ — Nič dalje ne more govoriti, solze in zdihovanje ji besedo vzame.

O. Engelbert zasliši ta glas, kakor angelov glas se mu zdi. Vsa mladost mu je pri tej priči pred očmi; ne vé ali čuje, ali se mu sanja? Vender se zopet naglo zdrami, kajti zatajevanje samiga sebe mu je sprednik priporočil.

Glas svoje matere je spoznal. Zdaj pade na kolena in se k molitvi pripravi. Vstane, stopi k nji, povzdigne svoje roke v blagoslov ter jih položi na glavo svoje zopet najdene matere. Počasi izrekuje latinske besede, pa njegov glas je bolj in bolj vnet, in ko poslednjič svojo desnico v blagoslov povzdigne, ko poprosi obilnišiga blagoslova svoji materi iz nebes, mu sladke solze veselja in hvaležnosti vse oči zalijejo, zjoka se ginjen in vesel.

Tudi mati se ne more dalje zderžati. „France, moj sin, moje dete, moje edino, ljubo dete!“ tako zdihuje in dehti! Trepeča prime mati za blagoslovečo roko svojiga sina, jo na svoje usta pritisniti; pa on jo krotko umakne, in povzdigne. Objameta se, in samo zdihovalje se sliši: „moje dete, moja mati!“

Pa drugi glas se zasliši krotko in milo: „O. Engelbert, mudi se že k veliki maši!“ To je bil glas častivredniga starčka sprednika, ki je med tem prišel noviga mašnika k daljnjemu Božjemu opraviu klicat, in je globoko ginjen nekoliko časa to ginjaivo prigodbo gledal.

„O Engelbert!“ mu pravi, „dve materi si danes v dar prejel: nebeško Marijo in pa pozemeljsko rojstno mater!“ Ker te pa zdaj nebeška kliče, mora pa pozemeljska nekoliko časa počakati. Mil nasmehljeje mu spreleti častitljivi obraz, ko te poslednje besede izreče in jih na osrečeno mater oberne, ter zadnjič še to pridene: „Kaj ne, mati, de privolite in privosite svojiga sina nebeški Materi milosti?“ No, to je tukaj nar boljše, de ni posvetne nevošnjivosti, ampak nebeška, ki je tukaj pri novim mašniku na pravim kraju, reče vsa zadovoljna, sto in stokrat osrečena mati.

O. gvardijan ga za roko prime in v zakristijo pelje, se napraviti za sv. mašo. Materi so pa pri velikim altarji častitljiv prostor dali, kjer je v neizrekljivi sladkosti mater-niga serca pri daritvi svete maše, pri novi maši svojiga sina.

Oh, tako lepiga, tako nebeško veseliga dné še ni bila doživela, tako ginjaivo se ji še nikoli ni zdelo petje pred-glasja (sanktusa) ali pa očenaša kakor danes. Povernjene obilno obilno so ji bile danes vse bolečine, ktere je terpela vsih dvanajst let zavoljo zgubljeniga sina Franceta.

Še le po dokončanem svetim opraviu se sin in mati prosto in prav iz serca razveseljujeta, de se nepričakovano zopet vidita in si drugi drugimu natanko pripovedujeta, kako se je kterimu godilo, ter nikoli ne moreta prehvaliti ljubiga Boga, ker ji je tako čudno vodil in njune pogrške njima tako lepo in usmiljeno v dobro obrnil.

Pustimo mater in sina zdaj pri sreči, ktere že tako dolgo nista imela, in obrnimo oči tje, kjer smo pred toliko leti Franceta zgrešili. —

Ko se zdani, dospé France srečno v dolino, pa vse še terdo spi, živa stvar se ne gane. Ubogi deček, utrujen prestaniga strahu in daljne poti, nevedoč, kam bi se obrnil, se vsede na kamen pri poti, in tako misli beliga dné pričakati. Kar pride po cesti kapucinar, od bolnika dam gredé. Gredoč memo dečka vidi, de se joka in ga vpraša, kaj mu je. France pové vse, kar se mu je prigodilo, in kako je tukaj sam brez domačije, brez očeta in matere in ne vé, kam bi se obrnil, kaj bi počel.

„Pojdi z mano, ubogi otrok,“ pravi duhoven, ter ga ljubeznjivo za roko prime, utegneš pri nas ostati dotlej, de mater najdemo, in ji naznanimo, de si pri nas.

Tako pride France v samostan Marije Pomočnice na gori. Precej si vse prizadevajo, de bi skerbno mater zvedili in ji naznanili, kje je njen sin ter ga ji nazaj poslali. Bila je pa uboga vdova že malo poprej vas zapustila in se ni več nazaj povernila. Spomin na vse, kar je tam zgubila, ji je bil preboleč, tedaj je odšla iz kraja, in noben prebivalec ni vedil, kam se je podala; torej je bilo tudi vse popraševanje po nji zastoj. Franceta pa, ko ima veliko veselje do učenja in dobro glavo, učijo po njegovi zmožnosti, in ker dobro napreduje v učenju, mu dovolijo se

dalje šolati. Pozneje želi v duhovski stan stopiti, in ko si s svojo pobožnostjo ter veliko učenostjo ljubezen vsih sprednikov pridobi, se je zgodilo, kar smo ravno slišali. Mati njegova ga najde ko miniha tistiga reda in v samostanu, ki mu je bil nekdanj dal tako ljubeznjivo novo domovino.

Nekaj dni po tem tako silno veselim snidu je bil mladi mašnik poklican v majhno slabo bajto, k revnemu starčku, ki je bil na smertni postelji. Že veliko let ta mož ni hodil po vozki stezi, ktera pelje v večno življenje, ampak po široki poti, ki derži v večno nesrečo; zdaj pa ga zadene v serce žark dobrotne milosti Božje. Čuti, de zmira bolj in bolj se z reznim korakom bliža neprepričljiva smert, vidi de je ura ločenja blizo; nezmeren strah se ga loti, ko se spomni pravičniga Sodnika božjiga. Poslanec Gospodov ga uči, nagiba, tolaži z ljubeznjivimi besedami, spomni ga ljubiga Odrešenika, kteriga poslednji zdihljej je bil še tudi ljubezen in odpušanje. Božja milost in goreče prizadevanje pohlevniga noviga mašnika umirajočiga tako prijetno omeči, de se ves razkesan in poboljšán odkritoserčno spové svojih grehov, se v milost Zveličarjevo izroči, ter mirno umrje. — — Pa kdo je bil ta starček na smertni postelji? — Zaslišite in čudite se! Noben drugi ne, kakor tisti cigan, ki je bil nekdanj maliga Franceta iz rok svojih tovaršev rešil. Ker ljubi Bog ne pusti nobeniga nobeniga dobriga dela brez plačila, je naredil po svojih modrih sklepih tako, de je ravno tisti otrok, kterimu je bil on nekdanj telesno življenje rešil, bil pa zdaj tolažljivi angel, po kterim je Zveličar njegovi duši večno nebeško življenje podelil.

France, ki se je bil sam že davno spokoril za pogrške otroških lét, je tako v dar svoje vesele nove maše zraven svoje zgubljene matere od dobriga Boga prejel še eno neumerjočo dušo.

O kako velika je milost in dobrotá Božja, kako prečudno pota Božje previdnosti!

(Sonntagsbl. po resnični dogodbi.)

Burja.

Ogled po Slovenskim in dopisi.

Iz Ljubljane. V Poljanah nad škofjo Loko je bilo 933 otrok birmanih.

Iz Ljubljane. Večer pred sv. Mihelam so hvaležni ljubljanski mestnjani svojimu županu, blagorodnemu gospodu Mih. Ambrožu za vezilo darovali zaupno pismo za mnogotere zasluge, ki si jih je v kratkim času svojiga poslovanja v tako obilni meri in vsestransko nabral za ljubljansko mesto; zraven tega so mu z baklado, z muziko, slovenskim petjem in slavoklici svoje čutila na znanje dali.

Na Dobrovi imajo danes č. gg. duhovni od 1837. leta svojo zahvalno spomenico. Morebiti kteri gg. deležnikov kaj obilnišiga v prihodnje naznani, zlasti ker so čversti pisavci vmes.

Z Gorenskega o malim Šmarnu. V god rojstva prečiste Device Marije se je na Zalem logu stoletnica obhajala, odkar ta fara svojiga lastnega duhovnega pastirja ima. Da se je k tej slovesnosti, ki so jo tudi sosednj duhovni gospodje s svojo vpričnostjo počastili in povzdignili, silo veliko ljudstva sošlo, se samo vé. Visokočastitljivi gospod dekan iz Loke so bili tako dobri, da so se potrudili v omenjeni zahvalni spomin veliko duhovno opravilo prevzeti. „Dvojno rojstvo, tako so v pridigi pričeli, se dans tukaj obaja: god rojstva prečiste Device Marije, ktero si je ta fara za svojo posebno varhinjo in pomočnico zvolila, in spomin rojstva ali začetka te fare.“ Potem so nekoliko dobrot omenili, ki jih ljudstvo s tem doseže, da lastnega duhovnega pastirja med sabo ima; omenili pa so tudi s posebno pohvalo žive vere prededov ali nekdanjih tukajšnjih posestnikov, ki so postavili cerkev in kar k cerkvi gre, ter si vse prizadjali, da so lastnega duhovnega pastirja dobili. Priporočevali so farmanam, naj sveto vero, ki so jo kot nar drajši zaklad od svojih pobožnih ranjkih očetov prejeli,

zvesto ohranijo in ravno takó zvesto tudi svojim otrokam in prihodnjim naslednikom zapusté, da se bo o drugi stoletnici njih spomin ravno s tolikim veseljem obhajal, kakor se dans o prvi stoletnici s hvaležnim srcem spomin njih prededov obhaja, in da se bodo tudi oni tam v večnosti takrat ravno tako veselili, kakor se zdaj tam gotovo vsi tisti veselijo, kateri so v svoji živi veri to cerkev zidali in pozneji to faro vstanovili. Da se to doseže, so zlasti dvojno še priporočili, namreč: da naj dobroto šole hvaležno spoznajo in otroke pridno vanjo pošiljajo, in pa da naj svoje duhovne pastirje v resnici spoštujejo. Šola, so djali, je sedanji čas na vse strani in čedalje bolj potrebna, da je le dobro oskerbljena, kar mora vsak pameten človek spoznati. Na spoštovanje duhovnih pastirjev pa je sveta vera zastavljena; brez spoštovanja duhovnov vera sama slabi, peša in obstati nikakor ne more; kolikor bolj pa se duhovni spoštujejo, toliko bolj tudi vera živi in raste; živa vera edina pa nam rodi in prinese vso srečo za časno in večno življenje.

Sklenjeno je bilo dopoldansko duhovno opravilo z darovanjem ali ofram in navadno zahvalno pesmijo. Vse pa naj služi v večí čast Božjo in prečiste Device Marije! V ta namen naj podám še pesem, ki se je o tem stoletnem spominu med daritvijo svete maše pela. (Besede so gosp. Matevža Lotriča, bogoslovca iz Železnikov, napev pa gosp. Jožefa Levičnika, učitelja v Železnikih.)

Glej, stala med drevjem je cerkvica bela.
Kraljice nebeske samotni je stan.
Mariji v čast je le lučica gorela.
K daritvi ne vabi Gospodovi dan.
Pa lučica Matere ne veseli,
Marija gorečih molitev želi;
Usmili otrok se, pa prošni Sinu —
Pošlje jim Bog oznanovavca miru.

Že sto let glasijo se milo zvonovi.
Pa vabijo verne iz plana, višini.
In urno tečejo k Marii sinovi
Obhajati skrivnosti nar večí spomin.
Sam Jezus se z rajske višave podá,
V podobi ponižni se vživati dá;
Cerkvica gnad vsih nebeskih je vir.
Duše dobivajo pravi v nji mir.

Le gori se lučica, zvon le še peva,
Spominjaj nas farmane svetih dolžnost.
Otrokam se poznim glasno razodevaj.
Poklic da zemljanam je prava svetost.
Prededam v grobih naj oznaní tvoj glas.
Da velik zaklad so zidali za nas!
Ranjke, ki dali Bogu so ta hram,
Z domam nebeskim Bog plačal je tam.

Marija! ostani nam ljubljena Mati.
Z doma visociga vedno nas glej,
Ne pusti nas v zmote in greh zamotati.
V popolnosti zmiraj nas vodi naprej!
V stoletno vezilo Ti damo serce.
Prav zveste ti hočemo biti ovcé;
Vodi nas Mati ovčice v en hlev.
Tam je plačilo neskončno vsih rev!

Iz Slovenskih goric, 23. septembra. ☩ Človek je res večkrat naj bolj nehvaležna stvar do svojega Stvarnika med vsemi stvarmi na zemlji. Bog je do njega doberljiv, človek pa dobrot ne spozná in je gerd nehvaležnež, in čim več dobrot iz nebes dobiva, s tem huje prevzeteje in zapovedi Božje prelomljuje. To nam priča toliko žalostnih prigodb, kakoršnih vsaki dan beremo v časnikih. — Preteklo leto nam je priraslo zlahtno vince, da dolgo let takega dočakali ne bomo; kako pa se ljudje zahvaljujejo za tak dragi dar nebeski? Skoro tako, ko grešniki ob dnevih Noctovih. Po nedeljah in praznikih pijančujejo, krega in prepire po kerčmah delajo, in gostokrat razvajenim divjakom podobni se bijejo in koljejo. Tudi v naših milih Slovenskih goricah je dosti enake razvajenosti; klanje in moritve ni več kaj novega. Bog se smili, ako bode dalje taka! V nekterih mescih so se v okrogu kakih dveh ur dogodile

štiri morije. Pri sv. Trojici v Slov. goricah je tovarš svojega tovarša ustrelil, ker se je uni s sekíro na njega zagnal in ga hotel ubiti; pri sv. Bolfenku se dva fantalina za gerde vlačuge volje upijanena posvadija, eden je obležal za ranami in za nekatere dneve umrl; pri sv. Antonu v Slov. gor. v kerčmi se mladenči posvadijo in enega do smerti ranijo, in zdajci se je enaka žalostna prigodba dogodila pri sv. Jurju v Slov. gor. Nek šivar po nesreči zabije borov germ na hišni vogel in napravi novo kerčmo. Navadno se pri novih kerčmah zbere pivcov na kupe. Naletelo se je iz celega verha fantalinov. Pili so ga in dobre volje bili kesno v noč. Satan, začetnik vsega hudiga, nje pusti pri pokoju, dokler niso od vinca okajeni. Zdaj pa podšunta enega proti drugemu, spopadli so se in že v kerčmi spraskali do kervavega. Ko pa okoli polnoči proti domu grejo, udari eden svojega tovarša z ročico po glavi, da se mah nezaveden zgrudi na zemljo. To je bilo 8. t. m., in 9. popoldne ob treh je že bil mertev. Res žalostna smert, pa gorjé tudi človeku, ki svojo dušo s Kajnovim greham obloži, pa tudi težek odgovor bo enkrat za gosposko, ktera v kakih kotih in stranskih krajih kerčme dovoluje, in se huje se pregreši, ako dovoljenje podeli osebam, ki niso prav čistega imena. „Tagespošta“ in mariborski Korespondent sta se vendar laži prezobjela, ktere sta po svetu izbljuvala in trobila čez Čitavnično obletnico. „Tagespošta“ pobira in liže izmetane lažljive sline. Laž se nikomur ne prikupi in časti ne obrodi, naj menje pa je k časti Korespondentu, kteremu se je pod nosom vse godilo, in vendar je vse drugači bravcem povedal, in s tem vekša gerdoba je za njega, ker ga večidel Slovenci podpirajo. Mislím, da bo vsak pošten domoljub v prihodnje une goldinarje pustil raji v žepu ležati, ko bi omazuna plačeval, kteri narodnost in poštenje naše černi, pa tudi veri, ko se vidi, prijazni ni. Boljši je ničesar ne brati, ko laži iz hudobnih časnikov pobirati, to je človeku nevarno, pa tudi grešno, toraj je potrebno varovati se.

Iz Trebovelj. — Ravno sim se vernil iz rogacke Slatine od duhovnih vaj. Hitim Vam naznaniti, da je bilo prav prijetno. Bilo nas je 71. Vodja so nam bili glasoviti jezuit O. Stöger iz Kalksburga, kazali so nam ti razsvetljeni učnik pot proti nebesom. Na poti tej, po kteri smo tri dni hodili, smo prišli na nekatere svete groze polne postaje, posebno na ono o grehu, — o našem koncu, in nesrečni večnosti; — al postajali smo tudi na veselejših pretolačivnih. Gledali smo v duhu Jezusa, kak nam je naproti prišel; vidili smo kako nas ljubi, kako je spokornico Magdaleno toliko prijazno sprejel. Iz ljubezni do njega smo se odločili za njim hoditi, njemu služiti, se za njega vsklovati, k njegovej zastavi smo na novo prisegli, smo mu tudi obljubili se boriti za našo ino vse nam izročene duše, če smo ravno v skušnjajah — v siromaštvu zasramovani, zaničevani, — vse smo mu obljubili voljno terpeti, ker je On poprej za nas terpel. Da te obljube ne pozabimo, so nam dali skerbljivi vodja četiri duhovne rože s seboj; prva: Erravi sicut ovis quae periiit, quare servum tuum, quia mandata tua non sum oblitus (Brev.); druga: Deo gratias (Brev.); tretja: Cujus regni non erit finis (Miss.); četrta: Ne permittas me separari a te (Miss.) Teh rož zlahtni duh naj Vas spomni na dneve Vašega zveličanja, so djali. — Bog plati pobožnemu očetu! Naš milostljivi knez in škof so govorili o silo važnem predmetu — o izreži otrok — doma, v šoli in cirkvi. Ze v vvodu so nas imenovali ribiče, ki smo prišli svojih mrež popravljat, — vinogradnike in zanjace, ki smo prisopihali brusit svojega orodja; ino res zelo veliko dela so nam pokazali na vihnem morji življenja ino s perstom kazali že zrelo žetvo; učili so nas, kako gojiti njezne otroke, da postanejo bogaboječi katoličani ino zvesti državljani, priporočevali so zato temeljito, ne enostransko učitev, ktere podlaga je kerščansko katoliška vera — posebno pa katoličanske pobožne društva ino bratovšine Pre-

pričau sem, so djali, da duhovni pastir svoje dolžnosti ne dopolni, ki v svojej fari saj ednega društva ali bratovšine ne goji. vendar so pristavili, da je na pravej odgojitvi vse ležeče in boljše je nič kot pa slabo. Ob koncu so se v slovenskem jeziku serčno poslovili ino nam z milimi besedami prigovarjali, naj ostanemo verni katoličani, zvesti Avstrijani in hrabri Slovani. O borbi zaradi maternega jezika so nas prosili, modro, umno, korakoma, zelo pazljivo ino zmirom katoličansko postopati, le na takšnej poti nam je zmage venec gotov. Tudi tebe, draga „Danica“, niso pozabili, živo so te priporočali, in se ponudili vsakemu ubogemu duhovniku naročnino iz svojega plačati *).

Bile so nam duhovne vaje prava dušna hrana; zdi se mi da sem pretečene tri dni slisal prijetno petje zjutraj začeto z nebeško pesmijo „Angelus Domini“, ino zvečer končano z gniljivim „Miserere“.

Savničar.

Iz Marburga, 22. septembra. Pri duhovskih vajah na Slatini, ktere so terpele od 15. — 19. t. m. in jih je vodil č. g. O. Joan Stoeger iz družbe Jezusove, je bilo pričujočih 71 duhovnov, med njimi eden iz Koroškega, eden iz Koroškega in eden iz Horvaškega. Prezgoduje branje v vinskih gorica h je bilo v mnogih dekanijah krivo, da se ni moglo več duhovnov vdeležiti. Premile besede tega pravega mojstra v duhovskih vajah, ki jih že čez 20 let vodi, in toliko milši, ker jim starost govornika še neko posebno priserčnost daje (dopolnil bo namreč mesca novembra sedemdeseto leto) so bile našim srcem sladke kakor med in našim dušam kakor hladivnost in oživljajoča rosa juterna. — Konzideracije ali prevdarke, začetni in končni govor so imeli sami milostljivi knez in škof. Kakor se večerno solnce milo ozira po gorah in planjavah, ktere je prehodilo, so visoki govornik v treh konzideracijah pregledali 16 let svojega višjega pastirstva, preiskali vse dele pastirskega poslovanja, povzeli vse spremembe, ktere so se v teh letih v naši škofiji dogodile ali na dobro ali na hudo, in z milo pa tudi tehtno besedo so nas opominjevali, da naj z neutrudljivo gorečnostjo skerbimo za boljši izrejo slovenskega ljudstva in ga varovamo domačih in ptujih sovražnikov, kteri zavirajo kersansko izrejo Slovincov. Velika čast je v tretji konzideraciji došla tudi „Danico“, ker so s povzdignjenim glasom duhovnim priporočili, za to skrbeti, da bi vsaka fara vsaj eno „Danico“ imela, ktero bi ljudstvo bralo, in se času primerno olikovalo, ter se učilo ceniti blaghe katoličanstva, sočutiti hude bolečine matere nase sv. Cerkve, pa tudi čuti pred sovražniki, kteri si prizadevajo ljuliko krivovero sejati na dozda se čisto njivo škofij slovenskih. Pristavili so: ako ni nihče v fari premožen zadosti ali voljen, „Danico“ naročiti, da naj se en iztis naroči na njih lastne stroške **). Skončavni govor so začeli in končali s slovensko besedo, ter so nas vnmali za milo narodnost v duhu katoliškem, pa tudi po oretovsko svarili pred pagansko narodnostjo, ki je enako sovražna cerkvi kakor državi. K sklepu so molili tri očenaše; prvega v latinskem jeziku v zahvalo, drugega v nemškem jeziku za vse nepričujoče duhovne brate, tretjega v slovenskem jeziku za tistega zmed nas, ki bo prvi poklican na Božjo sodbo. Ta edina molitvica, ki nas je toliko navdušila, in posebno O. Stoegerja toliko razveselila, je bila pač lep dokaz katoliške ljubezni, ktero mora posebno duhovnik ne le učiti, ampak tudi posesti, in lepo se je v njej dopolnilo povelje sv. Pavla: „Vsak jezik naj spričuje, da je Gospod Jezus Kristus v časti Boga Očeta. (Filip. 2, 11.)

Pristavek. Vse to je bilo spisano, poslano, in za

natis vredeno še prejden je kdo kaj vedil od naslednje prežalostne dogodbe; kako pomenljivo pa je vse to, pač ni treba opominjati.

Vr.

V Marburgu 27. sept. Mati Slovenija, ogerni se s pertom nar nar britkejšega žalovanja in glas molitve povzdigni na moč proti nebesom s srcem, polnim ljubezni! Tvoj sin, ki je zmed vsih te nar bolj ljubil, zmed vsih za tebe naj več delal in terpel, in ki si ga tudi ti zmed vsih naj bolj ljubila in častila, je umrl; zapustil je to zemeljsko dolino, ki mu je bila posebno zavolj pobožne in prevroče ljubezni do tebe v resnici solzna dolina, ki mu je rodila leto na leto več ternja preganjanja in zlobnega naltolcevanja, ter se je preselil v nebeško domovino, v kraj večnega počitka, kjer bojo njegove dela tehtane na zlati vagi Božje pravice, in gotovo zaupamo, da bodo vredne spoznane, mu pridobiti posebno častito mesto med Božjimi prijatli.

Ta glas žalovanja, ki nam hoče besedo na jeziku zatopiti, velja našemu prevzvisenemu knezu in škofu Antonu Martinu Slomščeku, ki so nas tako nenadoma zapustili, da vsi osupnjeni in stermeči stojimo okoli njih mertvaškega odra in edino tolažbo le v vselej neskončno modri previdnosti Božji najdemo.

Po bolezn, ki jih je bila že leta 1851 na kraj groba spravila, se jim je vedno neka slabost in boelnost v drobovini pasla, ki jih je pogosto mučila in poslednje leto še bolj pogosto napadala. Videzno so se začeli starati in le toliko in tolikokrat so zadnji čas ponavljali, da ne bojo več dolgo živeli, da se nam je velikokrat prav močno užalilo. Večkrat nadležno prošeni, da naj si nekoliko več počitka dajo, vendar niso hotli nikakor odjenjati, da nebi bili visoke pa težavne svoje službe z enako gorečnostjo dopolnovali, kakor poprejšnje leta še terdnega zdravja. Obiskali so to leto dve posebno težavni dekaniji: Škalsko in Laško. Še tisto noč, preden so pot v Laško dekanijo nastopili, jih je kolika hudo mučila, ktera se je v Loki poleg Save še hujše ponovila, pa vendar niso jenjali, težavnih in goratih duhovnih dalje obiskovati. K sv. Miklavžu nad laškimi topljami pridši se se mogli ročno vleči, pa čez nekoliko ur že so zopet posteljo zapustili, da bi zbranim duhovnom preveč skerbi ne delali. Le komaj 3 dni so si po dokončani birmi doma počili in se urno zopet k duhovskim vajam na Slatino podali. Kaj in koliko so tamkej delali, smo v svojem poslednjem dopisu omenili (gl. poprejšnji dopis), kterege pisaje še vedili nismo, da so se milostljivi knez ravno kar vnovič v posteljo vlegli, iz ktere jim ni bilo več vstati. 23. t. m. so bili pri obedu še prav veseli, pa kmalo po obedu jih kolika vnovič hudo napade. Od ure do ure nastajajo težave hujše, in vse poskušene zdravila niso podelile nikake polajšbe. Ko prvokrat zdravitelj k njih postelji stopi, mu določno rečejo, da ta bolezen je menda poslednja. Le eno željo so ponoči ponavljali, jutra še včakati in sv. zakramente prejeti. Ob petih pošljejo po svojiga spovednika. Na njegovo prvo vprašanje, kako jim je? odgovorijo s težavnim glasom, pa mirno in odločno: „Ali se mi je mertud na drobovino že vlegel, ali se pa bo.“ Ko večji zvon pozvoni in vsi korarji in več duhovnov z gorečimi svečami sv. Rešnje Telo proti škofovemu dvoru spremljajo, stermi vse ljudstvo, ker se nihče ni kaj vedil, da so zboleli. Pri tako hudih bolečinah so še toliko iz postelje vstali, da so klečč sv. Rešnje Telo prejeli. Pri poslednjim mazičenju so pri vsih molitvah krepko odgovarjali ter bili vidno razveseljeni in potolaženi. Vendar bolezen nikakor ni hotla odjenjati. Glava je postala že dopoldne merzla kakor led, in komaj smo jim brisali merzli pot z lica; ravno tako morzle so bile roke, in žila komaj znati. Popoldne ob treh, ko njih spovednik zopet k postelji stopijo, jim rečejo mirno: „Orate pro me, videtur esse ultima hora;“ to je: „Molite za-me, zakaj zdi se mi, da je poslednja ura.“ Ob petih jih obišeta dva brata, grofa Brandis. Ko jim eden reče, da

*) Bog plačaj po meri in čez mero tolike velikoserčnosti. Vr.

**) Danica pa si bo po tako blagem priznanju toliko gorečnije prizadevala, omenjeno nalogo spoinovati, in prosi tudi drage prijatelje in slovenoljube, da bi nam prav pridno pošiljali dopisov, ki služijo v času primerno olikovanje našega ljudstva, da se uči ceniti blaghe katoličanstva itd. Vred.

upa jutri že veselši naznanilo prejeti, odgovorijo: „Škof nima kaj dobrega na tem svetu“. Ko drugi brat pristavi: „Če že sami radi umerjejo, pa njih čeda bi jih pretežno pogrešala,“ odgovorijo ponižno: „Na enem človeku ni kaj ležeče.“ Še so pristavili: „Tako sim slab, da ne morem skoraj govoriti.“ Ko ob sedmih preč. gosp. kanoniki njih posteljo obstopijo, se pri tolikih bolečinah vender nekoliko nasmejajo in mirno in prijazno po slovensko rečejo: „Mendo ste po slovo prišli“, in potem zopet omolknejo. Okoli polj devete, ko je zdravitelj rekel, da smertne težave nastajajo, jih vprašajo spovednik, ali bi jim bilo ljubo, da bi jim kaj molili, odgovorijo: „Da.“ Pričnemo tedaj najpoprej lavretanske litanije, ko se pa urno smertne težave prikažejo, začnemo moliti po slovensko molitve za umirajoče v tem ko jim njih dvorni kaplan mertvaško svečo v rokah deržijo, in še jih nismo bili končali, so že mirno in brez vsih daljnih težav svojo blago dušo izdihnili. Okoli postelje so klečali blezo vsi preč. gospodje kanoniki, več duhovnov in vsa družina. Mertvaške težave menda niso čez 6 minut terpele; glasen jok je napolnil vso dvorano, ko zdravitelj reče, da so dokončali, in ko jim stoljni prost oči zatisejo. Kakor da bi se prijazno smehljali, tako je bilo njih obličje, vsi po versti smo se drenjali okoli njih postelje, še enkrat njih merzle roke poljubiti in jih porosit s solzami otroške hvaležnosti, zakaj le prebitko smo vsi občutili, da smo zgubili Očeta predobrega in Pastirja nar boljšega na zemlji. Umrli so za drobovinskim mertdom (Gedürmlähmung).

Ko po smerti njih pisno omaro odprejo, najdejo vse v naj lepšem redu, že zdavnej za smert pripravljeno. Oporoka je bila pisana njih rojstni dan, 26. listopada 1861. Ker se mnogo reči zastran škofijstva ni do čistega poravnanih, je bilo pismom pridjano posebno podučenje za njih naslednika, da bi zastran posameznih zadev vedili kaj in kako. Ker bo oporoka gotovo pridjana njih obsirnišemu življenjopisu, ki ga utegnejo prihodnje „Drobtinice“ prinesiti, tukaj le nekoliko opomnimo.

Pokopani hočejo biti, kjerkoli utegnejo umreti, na običnem pokopališču, med svojimi ovčicami. — Mertvaška truga ne sme biti dragocena, ampak iz mehkega lesa in nepolitirana. — Od žlahte dobijo le nekteri bolj ubožni dostojno pomoč. — Poglavitni dedič je njih po cerkvenih postavah izvoljeni naslednik, kateri ima le nekoliko poročil izplačati. Postavim: Gospejska družba v Marburgu prejme 1000 gl. Rokodelska družba v Marburgu 500 gl. Sirotišnica v Marburgu 500 gl. Sirotišnica v šent-Andreji 2000 gl. Na den pokopa naj se razdeli med uboge 300 gl. Drugega premoženja pravijo, da nimajo, kakor le svoje premakljivo in nepremakljivo blago (todte und lebende Fahrnisse). Za izpeljavo oporoke naj skerbi stoljni kapitel.

Na mertvaškem odru so ležali četrtek in petek v veliki dvorani škofovskega dvora, ki je bila od jutra do večera ljudstva iz vsih stanov polna, *) ki je žalovalo in molilo; v bližnji kapelici, v katero se skoz dvorano gre, so se pa od jutra do poldneva sv. mese brale. Po telegrafu se je zamogla smert brez odloga na vse kraje na znanje dati; in akoravno je bil pogreb v saboto, kadar duhovni naj težej od doma grejo, se jih je vender nabrala množica zares velika, kar toliko večji ljubezen do rajnega kneza razodeva, ker je moglo mnogo duhovnov se ponoči v Marburg in zopet ponoči iz Marburga voziti, tako da so dve cele noči prebudeli. Sosli so se: trije knezi in škofi in sicer iz Gradca, iz Celovca in iz Ljubljane, 195 duhovnov in 28 bogoslovcev. Med duhovnimi je bilo pet korarjev iz Gradca, namreč: preč. gg. dr. Bihinger,

stoljni dekan. Praš. Goedl. Weinhandl. in častni korar in učitelj cerkvene zgodovine dr. Robič; iz Celovca pa preč. g. Pihler, ravnatelj semeniša in infilirani prost. Tudi iz Krajnskega se je bilo pet duhovnov pridružilo. **) — Sprevod so vodili in veliko mešo služili Graški knez in škof, in med veliko mešo sta kneza in škofa Celovski in Ljubljanski pri stranskih oltarjih tihe sv. mese služila. Absolucije so peli po redu: Graški in potem domači stoljni dekan, celjski opat, celovski semeniški ravnatelj in Graški knez in škof. Mertvaški govor so imeli domači stoljni dekan, preč. g. Stepišnik, v katerim so s kratkimi pa tehtnimi besedami posneli poglavitne črtice iz življenja rajnega kneza **). Sprevod je spremljalo ljudstva brez števila, med tem vse politiške vradnije in celo kardelo tukajšnjih vojaških častnikov, ki je bilo rajnemu knezu vse posebno vdano, in gospejska družba z gorečimi svečami. V prijazni kapelici mestnega pokopališa se je napravila nova raka, v katero se je shranilo truplo nam nepozabljivega višega Pastirja, katerega ime pa ostane zapisano s čerkami nepogasljive ljubezni v srcu vsih Slovencev, pa tudi z zlatimi čerkami v bukvah zgodovine Lavantinske škofije in cele Slovenije.

Razgled po kersanskim svetu.

Pijeva družba na Švicarskem je imela letos svoj peti shod v mestu Soloturn-u. Slovesnost se je začela 19. avgusta, veličastno zvonjenje pri stoljni cerkvi je naznanovalo njen začetek. Predsednik začne nagovor s kersanskim pozdravljanjem: „Hvaljen bodi Jezus Kristus“, ter zbrane prazničnosti primerno nagovori. Gospod Zurkinden iz Freiburg-a pozdravi nazoče v imenu Francozov v francoskem in gospod Martinoli iz Tesina v laškem jeziku. Potem pregovori pl. gospod Andlav, predsednik vesoljnega zbirališa vseh katoliških družb iz Monakovega ter med drugim te besede izreče:

... Dovolite mi sedaj — govornik naznani bratovski pozdrav iz cele Nemčije — ko sim omenil zedinjenje katoličanov, ki obsega še veliko večji dežele in se razprostira čez daljne morja, da nekoliko omenim, kar se mi okolišinam sedanjega časa primerno zdi.

Zraven tega, da svet na znanstvenem polju in v zadevah življenja čudovito napreduje, vidimo tudi, da z nekako čudno močjo naprej dirja, kar pa je mnogoterim rečem v korist in nas z veseljem navdaja. Ker se pa ljudje ali vsak sam za se ali v družbi mnogoverstno trudijo in prizadevajo sebi na korist in prid, se zgodi, da so si večkrat njih pota in nameni navskriž — enako se trudijo tudi ljudski rodovi čedalje bolj in bolj! To se imenuje po pravici narodovo prizadetje, kdor pa pravično misli, ne more reči, da narod ni opravičen k temu. Treba pa je tedaj prevdariti, se li smejo takemu prizadetju meje staviti, ker vse, kar od ljudi izhaja, se mora omejiti.

Kaj bo mar vsakemu pripušeno, da iše enostransko in brez ozira svojiga prida in dobička? Iz tega bi nasledovalo, da bi se ljudje, ki imajo vsi enake pravice, med sabo sperli, ko bi namreč vsak le tega iskal, kar njemu prav služi. Sedaj pa premislimo, kaj bi bilo, ko bi se zavoljo tega narodi enako opravičeni bojevatizaceli! Če se pa sila godi, ali niso tisti, ki bodo v boju zmagani, v nevarnosti, da bi zgubili svobodo in blagre življenja, za kar pa imajo ravno takošne pravice, kakor zmagovavci.

Svoboda in blagri življenja bili bi pa le tistih, ki so za tačas močnejši in zmagoviti. Naše serce nam pravi: svo-

*) Tudi vojaško častništvo je prišlo višjiga pastirja „in gremio“ pokropiti, in z veseljem smo slišali, da je sploh ondotno vojaštvo polka Kinskovega razodevalo veliko ljubezen in spoštovanje do ranjega škofa še v njih življenji. Ravno to se je o pogrebu kazalo, ko je bilo viditi tudi častnikov s svečami v rokah. Vr.

*) Škoda res, da je bil ravno taki dan, ko duhoven nar težej od doma gre, in da ar več duhovnov po družih škofijah te žalostne dogodbe o pravem času se zvedilo ni; zanesljivo smemo reči, da pri vgodnih okolišninah bi jih bilo prišlo silo velike tudi iz družih škofj — duhovnov in neduhovnov. Vr.

**) Prihodnji bo „Danica“ tudi prelepi govor razglasila. Vr.

boda in blagri življenja bi imeli biti vaim občeno lastni, tudi slabejšim, malim, stiskananim, ne pa le silnikom.

Kako se da to združiti: svobodno razvitje človeške moči in delavnosti po eni plati — druživna svoboda in blagri življenja po drugi plati?

Da se je pa slabejšemu nasilstvu močnejega bati, to gospoda moja, je pač resnično. Pod pretvezo narodnega zedinjenja vidimo ljudstva sovražno si nasproti stati, bratovske narode vzdigovati se na kervavo vojsko. Kako se zamore to hudo, ta nevarnost za svobodo in blagre življenja tolikanj ljudi odverniti?

Zoper to je gotov pripomoček. — Združenje v kersanskem duhu in bitiji, združenje, ki je postavljeno na vklad pravičnosti, ne pa sile.

Narodi, rodovi, družina, posamezin človek ohranijo si pri takem združenju svobodo, vero, jezik, posebno pošteno pravo, nad vse se pa vzdiguje visoko poslopje kersanskega duha, ki vse združuje in varuje ter jih brani s škitom vestnosti, ki sam je edino pravičen in stanovit.

— k.

Wien. Kztg.

V imenitnim velikim katoliškim zboru v Ahen-u, ki se je bil pričel 8. u. m., je prednik nemškega misijona v Parizu, O. Modeste, naznanil, da ondotni misijon še veliko reči pogreša, zlasti pa šol, in ima 200.000 frankov dolga, za kteriga svitli cesar Francišk Jožef velikoserčno obresti plačujejo. Neki katoliški fabrikar, ki je poprej svojim 400 delavcem prepovedoval nedeljo posvečevati, je v spravo za to krivico misijonu 100.000 frankov zapustil. De bi si pač mnogi fabrikarji, lastniki in najemniki železnice in vsi oskrunovavci dni Gospodovih to dobro v spominu ohranili. Skrunjenje nedelj in praznikov na zadnje peče, de je joj. Izverstni govornik Monfang iz Moguncije je dokazoval v tem zboru, da se današnji čas močje pogrešajo; mi katoličanje, je rekel, imamo premalo mož, pa tudi naši nasprotniki jih nimajo odveč, celo kralji nimajo več mož, kteri bi bili zmožni čeversto vladati s kralji vred. S kraljevih dvorov in odspodej izvira spačenost, le še tlačanov, prilivavcev in hinavcev si želijo, namesto mož. Sedanji čas, splošna slaba zreja, omehkuženost in preokušenost zasaja ze v dečku prvo klico k spačenosti, de ne bode mož. Zanikarne šole in vseučiliša ne dopustijo več, de bi odrasli postavni, stanovitni možje. Mladi možje, ko v življenje stopijo, so premlačni in preboječi, de bi odkrito stopili k praporu ali banderu, kamor so pristeti itd. Silna gorečnost se je razodevala za katoliško vseučiliše, za ktero je bilo ze v drugi seji 15.000 gld. podpisanih. Slišalo se je, de v katoliškem vseučilišu v Lovanju je 800 učencev, tedaj toliko kot v vseh drugih treh belgijskih vseučiliših. To nar. todj kaže, kaj de pri vsem freimaurarstvu in judovstvu se vselej nar. večji veljavo ima. Nasvetvana je bila družba zoper malopridno tiskarstvo in časništvo, ktere družniki naj bi si roko podali, de ne bodo kupovali nobenih zanikernih bukev ali časnikov in bodo tudi druge od tega odvracevali, kupovanje dobrih bukev, spevov in dnevnikov pa podpirali ter razširjali. 10. kimovca so imeli v veliki cerkvi sv. mašo za zedinjenje v veri ločenih. Do 1500 katoliških poslancov in gostov je bilo pričujočih; 1. 1863 bo veliki zbor v Insbruku.

Jabelka in lesnika.

V Arcei na Laškem se je že pred delj časom več duhovnov sklenilo, ki so se zavezali ob določenih časih za sv. Očeta maševati, tako de se vsak dan ena sv. maša bere. V Volteri, kjer so se sv. Oče nekaj časa v mladosti šolali, je enaka družba že 2 leti; je pa tudi še druga neduhovnih, ki toliko dnarjev skladajo, de se vsak dan mašuje za papeža. — Znano je, de Angleži za svoje ubožne vse pre-

malo skerbijo. Večkrat se je slišalo, kaj se v velikim gnjezdu London-u godi, koliko jih za lakoto pomerje, pa tudi po drugih mestih je dosti huda. V Breston-u je zmed 82.000 prebivavcev 23.000 taci, ki samo ob milošnji živijo, in njih število je dan na dan več. Posebno po nekterih fabriških okrajinah je velika sila zavolj pomankanja dela. Smert za lakoto je pogosta. V nekem kraju v Middle-Essex-u so našli izstradano mrtvo mater z dvema otročičema. Naj bi puhli in katoličanstvu sovražni anglikanizem rajši za svoje uboge obrnil tiste milijone, ki jih troši na popačene biblije, de jih vsemu svetu vsiluje, — pa tudi tisti obilni judežev denar, s kterim katoličane ali sili ali mami, de svojo vero izdajo in zatajé, ko vender vé, de anglikanizmu že klénka, kajti vse, kar je res spremišljeniga, se vrača v katoliško Cerkev. — Pri undanjim misijonu v Wolferhampton-u je bilo 40 protestantov sprejetih v katoliško Cerkev. — Kardinal vikai škof Emanvel Tarancon v Sevili na Španjskim je 26. vel. serp. umrl. — V Tonkin-u je poslednjih 30 let sedem škofov in čez 40 duhovnov iz dominikanskiga reda dalo svoje življenje za sv. vero. — V Kanton-u na Kitajskim je bilo leta 1859 kersenih 234 odraslenih nevernikov; 1860 njih 363, in 1861 že 542, tedaj v treh letih 1139 novih vernikov. Tudi cerkvice po vsih krajih pridno zidajo. — V Šangaji je kitajski cesar nekda katoliškim misijonarjem vzeto cerkev zopet povernil. — Alan M' Nab, poprejšnji ministeraki predsednik v Kanadi, je na smertni postelji prestopil v katoliško Cerkev. — V Pragi so se usmiljene sestre strežbi v veliki bolnišnici odpovedale, ker pravijo, de se jim ni dajalo, kolikor je bilo potreba za gospodinjstvo in bolniško strežbo, temuč so mogle sestre že šest let iz svojiga prikladati. Take milovšine bi se mogli velikomeščanski Pražani mende vender sramovati! Pričakovati je, de bodo po Čahejevo ta pomanjkljaj nadomestili. — „Hlas“ piše, de grafuja Marija Dietrichsteinova v Pegavi na Štajerskem misli založiti samostan na gori Taboru v sveti zemlji. —

Duhovske spremembe.

V ljubljanski škofii. Gosp. Peter Teran-u, lokalistu na Planini, je fara Mozelj podeljena, in Planina je 20. kimovca razpisana. Gosp. Martin Šlibar-ju, mestn. duh. pom. v Idrii, je podeljena farna vikarija stara Oslca. Gosp. Nace Gregorič, namestovavec v Mozeljnu, gre za duh. pom. v Idrijo; g. Martin Derčar, nov. posv., v Dole; g. Mih. Lazar, nov. posv., v Kranj za vodja in kateheta glavnih šol; g. Jan. Malneršič iz Šmartna pod Šmarno goro v Komendo; g. Anton Jakič iz Horjula v Šmartno pod Šmarno goro; g. Blaž Sušnik, nov. posv., v Knežak; g. Anton Kočevar iz Knežaka v Horjul; g. Fel. Knifič, nov. posv., v Kočevje.

V lavantinski škofii. Č. g. Anton Špan je izvoljen farmešter v Artičah, in Jožef Bunček za farmeštra v Razborji. Za namestnike so postavljeni gg. Fr. Trafenik v Zabukovje, Fr. Berlič v Šentjur pri Svičinih, Gašpar Lesjak v Širje. — Č. g. Kristof Kaudut, dozda stoljni kaplan v Celovcu, pride nazaj v lavantinsko škofijo in gre za korskega vikarija k stoljni cerkvi v Marburg. — G. Matevž Novak je prestavljen za kaplana k sv. Jederti poleg Laškega, in dva poslednja novoposvečenca sta kaplana vmestena: g. Karol Šavperl na Vransko, g. Jožef Fras v Pilštanj.

Dobrotni darovi.

Za afrikanski misijon: Dominus respiciat de sede sancta sua in vineam istam! 1 gold. — Tri dobrotnice iz Smlednika 3 gl. 70 kr.